

119/1990 Sb. Zákon

ze dne 23. dubna 1990

O soudní rehabilitaci

Vyhlášeno dne 23. dubna 1990, datum poslední novelizace 31. prosince 1992

Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky se usneslo na tomto zákoně:

ODDÍL PRVNÍ

Účel zákona

§ 1

Účel zákona

(1) Účelem zákona je zrušit odsuzující soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

(2) Činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

ODDÍL DRUHÝ

Zrušení rozhodnutí ze zákona

§ 2

(1) Pravomocná odsuzující soudní rozhodnutí vyhlášená v době od 25. února 1948 do 1. ledna 1990, týkající se skutků spáchaných po 5. květnu 1945,

a) podle zákona č. 50/1923 Sb., ve znění zákonů jej měnících a doplňujících, pro zločiny, přečiny nebo přestupky úkladů podle § 1, přípravy úkladů podle § 2, prorady podle § 4, zrady státního tajemství podle § 5, vojenské zrady podle § 6, spolčení k útokům na ústavní činitele podle § 9, násilí proti ústavním činitelům neb osobování si jejich moci podle § 10, urážky prezidenta republiky podle § 11, nepřekažení nebo neoznámení trestních podniků podle § 12 odst. 1 ve vztahu k činům podle § 1, 2, 6 a 9, rušení obecného míru podle § 14 odst. 1, 5, 6 a § 14a, výzvy k neplnění zákonných povinností nebo k trestním činům podle § 15 odst. 1 a podle § 15 odst. 3 ve vztahu k zločinům podle § 1 a 2, sdružování státu nepřátelské podle § 17, šíření nepravdivých zpráv podle § 18, hrubé neslušnosti podle § 20, nedovoleného zpravodajství podle § 23, ohrožování obrany republiky podle § 24 nebo schvalování trestních činů podle § 16 ve vztahu k uvedeným zločinům nebo k přečinům;

b) podle zákona č. 231/1948 Sb., pro zločiny, přečiny nebo přestupky velezrady podle § 1 odst. 1, odst. 2, odst. 3 písm. b), c), d), e), sdružování proti státu podle § 2 odst. 1 a 3, pobuřování proti republice podle § 3 odst. 1 a 2, hanobení republiky podle § 4, vyzvědačství podle § 5, vyzvědačství proti spojenci podle § 6, nedbalého uchovávání státního tajemství podle § 7, ohrožení obrany republiky podle § 8 a 9, nedovoleného zpravodajství podle § 12, spolčení k útokům na ústavní činitele podle § 17, osobování si pravomoci ústavních činitelů podle § 19, vzbouření podle § 20 a 21, ublížení na cti prezidentu republiky podle § 23, hanobení některých ústavních činitelů podle § 24, popuzování podle § 26, zneužití úřadu duchovního nebo jiné podobné funkce podle § 28, nedovoleného ozbrojování podle § 31, šíření poplašné zprávy podle § 32, sabotáže podle § 36 a 37, ohrožování jednotného hospodářského plánu z nedbalosti podle § 38, prorady podle § 39, neoprávněného opuštění území republiky a neuposlechnutí výzvy k návratu podle § 40, poškozování zájmu republiky v cizině podle § 41, hanobení spojeneckého státu podle § 42 nebo podněcování k trestnému činu a k neplnění zákonných povinností podle § 33, schvalování trestného činu podle § 34, nepřekažení nebo neoznámení trestného činu podle § 35, spáchané ve vztahu k uvedeným zločinům nebo přečinům;

c) podle zákona č. 86/1950 Sb., ve znění zákonů jej měnících a doplňujících, pro trestné činy velezrady podle § 78 odst. 1, 2, odst. 3 písm. b), c), d), e), sdružování proti republice podle § 79 a § 80 odst. 1, odst. 2 písm. b), podvracení republiky podle § 79a, teroru podle § 80a odst. 4, 5, pobuřování proti republice podle § 81 odst. 1 a § 82, sabotáže podle § 85, vyzvědačství podle § 86 a 87, ohrožení státního tajemství podle § 88 až 92, věrolomnosti podle § 93 a 94, opuštění republiky podle § 95, ohrožování zájmů republiky v cizině podle § 96 a 97 spolčení k útoku na ústavního činitele podle § 107, násilí na ústavním činiteli podle § 108, snižování vážnosti prezidenta republiky podle § 110, hanobení ústavního činitele podle § 111, ohrožení hospodářského a služebního tajemství podle § 112 až 114, nedovolené výroby a držení vysílací stanice podle § 122, zneužití náboženské funkce podle § 123, hanobení republiky podle § 124, hanobení spojeneckého státu podle § 125, šíření poplašné zprávy podle § 127 a § 128 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3, nepřátelského jednání proti republice podle § 129, pletich proti zestátnění podle § 130, zneužití vlastnického práva podle § 133, ohrožení zásobování podle § 134, ohrožení jednotného hospodářského plánu podle § 135 a 136, pletich při veřejných dodávkách a pracích podle § 137, ohrožení plánování a kontroly plnění plánu podle § 138, maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 173 a 174 nebo nadržování podle § 163, nepřekažení trestného činu podle § 164, neoznámení trestného činu podle § 165, spolčení podle § 166, podněcování podle § 167 a 168 anebo schvalování trestného činu podle § 169, spáchané ve vztahu k uvedeným trestním činům;

d) podle zákona č. 140/1961 Sb., ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, pro trestné činy rozvracení republiky podle § 92 odst. 1, odst. 2 písm. a), podvracení republiky podle § 98 odst. 1, odst. 2 písm. a), b), poškozování státu světové socialistické soustavy podle § 99 ve vztahu k trestným činům podle § 92 odst. 1, odst.

2 písm. a) nebo § 98, pobuřování podle § 100 odst. 1, 2, odst. 3 písm. a), zneužívání náboženské funkce podle § 101, hanobení republiky a jejího představitele podle § 102 a 103, hanobení státu světové socialistické soustavy a jeho představitele podle § 104, opuštění republiky podle § 109 odst. 1, 2, odst. 3 písm. a), b), c), poškozování zájmů republiky v cizině podle § 112, odnětí věci hospodářskému určení podle § 116 odst. 1, 2, ohrožení hospodářského tajemství podle § 122, neoprávněného nakládání s vynálezem podle § 123, ohrožení služebního tajemství podle § 173, maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi podle § 178 nebo podněcování podle § 164, schvalování trestného činu podle § 165, nadržování podle § 166, nepřekažení trestného činu podle § 167 a neoznámení trestného činu podle § 168, spáchané ve vztahu k uvedeným trestným činům;

e) podle zákona č. 150/1969 Sb., ve znění předpisů jej měnících a doplňujících, pro přečiny proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5 písm. b), c), proti veřejnému pořádku podle § 6 písm. a) a c) nebo nadržování podle § 12 ve vztahu k uvedeným přečinům;

f) podle zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 99/1969 Sb., pro přestupek podle § 1,

g) podle § 153, 155, 156 a 157 zákonného článku V trestního zákona o zločinech a přečinech z roku 1878, pro zločiny vzpoury, spáchané ve vztahu k ochraně náboženské svobody;

h) podle § 2 a 4 zákonného článku XL z roku 1914 o trestní ochraně úřadů, pro trestné činy shluknutí, spáchané ve vztahu k ochraně náboženské svobody,

jakož i všechna další rozhodnutí v téže trestní věci na ně obsahově navazující se zrušují k datu, kdy byla vydána.

(2) Rozhodnutí o tom, zda a do jaké míry je odsouzený účasten rehabilitace, učiní soud i bez návrhu. Vztahuje-li se rehabilitace podle odstavce 1 jen na některý z trestných činů, za něž byl uložen úhrnný nebo souhrnný trest, stanoví soud podle vzájemného poměru závažnosti přiměřený trest za trestné činy rehabilitací nedotčené nebo od stanovení přiměřeného trestu upustí. Jinak trestní stíhání zastaví.

(3) Proti rozhodnutí podle odstavce 2 je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek. Byla-li rozhodnutí vydaná v původním řízení, jakož i všechna další rozhodnutí na ně obsahově navazující zrušena v plném rozsahu, může stížnost podat jen prokurátor.

§ 3

(1) Proti rozhodnutí podle § 2 odst. 2 může prokurátor ve lhůtě 60 dnů ode dne jeho oznámení podat námitky zejména, jestliže:

a) skutek, který je předmětem rozhodnutí, měl být posouzen podle jiného ustanovení, na které se rehabilitace ze zákona nevztahuje;

b) skutek směřoval k prosazení fašistických nebo obdobných cílů nebo byl spáchán v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný obecně trestný čin nebo vyhnout se odpovědnosti za takový čin;

c) skutek měl za následek smrt, těžkou ujmu na zdraví nebo škodu velkého rozsahu nebo;

d) k postihu skutku je nebo byla Česká a Slovenská Federativní Republika vázána mezinárodní smlouvou.

Námitky může prokurátor vznést i ve stížnosti podle § 2 odst. 3.

(2) O námitkách prokurátora rozhoduje nejvyšší soud republiky, v oblasti vojenské justice Nejvyšší soud ČSFR ve veřejném zasedání. Nezamítne-li soud námitky jako nedůvodné, napadené rozhodnutí usnesením zruší a věc přikáže k přezkumnému řízení podle oddílu třetího. Toto rozhodnutí nahrazuje návrh podle § 5.

ODDÍL TŘETÍ

Zrušení rozhodnutí v přezkumném řízení

§ 4

Přezkumné řízení podle tohoto oddílu lze konat ve věcech, v nichž bylo v době od 25. února 1948 do 1. ledna 1990 vyhlášeno odsuzující soudní rozhodnutí, jež nabylo právní moci, pro jiné zločiny, trestné činy, přečiny nebo přestupky neuvedené v § 2, spáchané po 5. květnu 1945

a) podle zákona č. 50/1923 Sb., ve znění zákonů jej měnících a doplňujících,

b) podle zákona č. 231/1948 Sb.,

c) podle hlavy první a hlavy druhé oddílu prvního zvláštní části zákona č. 86/1950 Sb., ve znění zákonů jej měnících a doplňujících, dále pro trestný čin nenastoupení služby v branné moci podle § 265 a 266, vyhýbání se služební povinnosti podle § 270, pro trestný čin zběhnutí podle § 273 odst. 3 a pro trestný čin spolčení k zběhnutí podle § 275 odst. 2 písm. b) uvedeného zákona,

d) podle hlavy první oddílu prvního zvláštní části zákona č. 88/1950 Sb., ve znění zákona č. 102/1953 Sb., a pro přestupek na ochranu jednotného hospodářského plánu podle § 39 a na ochranu pořádku ve věcech církevních podle § 101 uvedeného zákona,

e) podle hlavy první zvláštní části zákona č. 140/1961 Sb., ve znění předpisů jej měnících a doplňujících a dále pro trestné činy neplnění úkolů při provozu soukromého hospodářství podle § 119, útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle § 154 odst. 2, útoku na veřejného činitele podle § 156 odst. 2, ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle § 156a, hanobení národa, rasy a přesvědčení podle § 198 písm. b), šíření poplašné zprávy podle § 199, nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 a podle § 270 odst. 1, vyhýbání se výkonu vojenské služby podle § 280 odst. 1, zběhnutí do ciziny podle § 283 odst. 1, 2 a ohrožování politického a morálního stavu jednotky podle § 288 odst. 1 uvedeného zákona,

f) podle druhého oddílu zákona č. 19/1855 ř. z.

§ 5

(1) Řízení se zahajuje na návrh odsouzeného, jeho příbuzných v pokolení přímém, jeho sourozence, osvojitele, osvojence, manžela nebo druha anebo na návrh osoby, jejíž práva či právem chráněné zájmy byly rozhodnutím dotčeny. Je-li odsouzený zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li jeho způsobilost k právním úkonům omezena, může návrh podat též jeho zákonný zástupce, a to i proti vůli odsouzeného.

(2) Návrh může podat též prokurátor.

(3) Osoba, která návrh podala, jej může výslovným prohlášením vzít zpět, a to až do doby, než se soud odebere k závěrečné poradě. Návrh podaný jinou osobou (oprávněnou) lze vzít zpět jen s výslovným souhlasem odsouzeného (zákonného zástupce). Prokurátor může vzít zpět návrh i bez souhlasu odsouzeného.

(4) Dozví-li se soud ze své úřední činnosti o okolnosti, která by mohla odůvodnit návrh na zahájení řízení, uvědomí o tom odsouzeného, a není-li to možné, jinou osobu oprávněnou podat návrh, vždy však též prokurátora.

§ 6

(1) Návrh lze podat nejpozději do dvou let ode dne účinnosti tohoto zákona. Bylo-li zahájeno přezkumné řízení jen na návrh prokurátora a ten jej vzal zpět, může odsouzený podat návrh nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy byl o zpětvzetí návrhu vyrozuměn.

(2) Zmešká-li oprávněná osoba z důležitých důvodů lhůtu k podání návrhu na zahájení řízení, může požádat o navrácení lhůty do jednoho měsíce od pominutí překážky, nejpozději však do tří let ode dne účinnosti tohoto zákona. Nebyl-li návrh na zahájení řízení dosud podán, je třeba jej se žádostí spojit.

(3) O navrácení lhůty rozhodne soud, jemuž přísluší konat přezkumné řízení.

ODDÍL ČTVRTÝ

Řízení před soudem

§ 7

(1) K rozhodnutí podle oddílu druhého a k přezkumnému řízení podle oddílu třetího je příslušný soud, který rozhodoval v původním řízení v prvním stupni. Neexistuje-li již tento soud, rozhoduje věcně příslušný soud, v jehož obvodu měl sídlo soud, který rozhodoval v původním řízení v prvním stupni.

(2) Rozhodnutí ve věcech bývalého státního soudu a rozhodnutí nejvyššího soudu jako soudu prvního stupně přezkoumává krajský soud a byl-li odsouzený osobou podléhající pravomoci vojenských soudů, vyšší vojenský soud příslušný podle nyní platných předpisů.

(3) Ustanovení trestního řádu o příslušnosti samosoudce konat řízení se neužije.

§ 8

Na vyloučení orgánů činných v trestním řízení se užije nyní platných předpisů. Z vykonávání úkonů podle tohoto zákona je dále vyloučen soudce, který se účastnil rozhodování v původním řízení. Stejně je vyloučen prokurátor, který byl činný v původním řízení.

§ 9

Rozhodnutí podle oddílu druhého, není-li stanoveno jinak, činí soud v neveřejném zasedání. V řízení o návrhu podle oddílu třetího může soud rozhodnout v neveřejném zasedání jen o zamítnutí návrhu podaného opožděně nebo neoprávněnou osobou, nebo o zamítnutí návrhu ve věci, která již podle tohoto oddílu byla přezkoumána, nebo o zamítnutí návrhu ve věci, na kterou se tento zákon nevztahuje. V ostatních případech soud rozhoduje ve veřejném zasedání.

§ 10

- (1) Účast prokurátora je ve veřejném i v neveřejném zasedání povinná.
- (2) Ve veřejném zasedání musí mít odsouzený obhájce.
- (3) Odsouzený musí mít obhájce i tehdy, je-li neznámého pobytu. Obhájce má stejná práva jako odsouzený. V takovém případě stačí písemnosti doručit obhájci.

§ 11

Veřejné zasedání, o němž byl odsouzený řádně vyrozuměn, lze konat i v jeho nepřítomnosti, pokud je možno věc spolehlivě rozhodnout i bez jeho účasti. Nelze-li odsouzenému doručit vyrozumění o veřejném zasedání, stačí jej doručit obhájci.

§ 12

- (1) Je-li pro rozhodnutí třeba některé skutečnosti předem objasnit, provede potřebné šetření předseda senátu; může jím pověřit též jiného člena senátu nebo o ně požádat vyšetřovatele prokuratury, a jde-li o jednotlivé úkony menší závažnosti, i jiné orgány. Obhájce má právo se těchto úkonů zúčastnit.
- (2) Všechny orgány a organizace jsou povinny na požádání předložit neprodleně soudu případně prokuratuře nebo jiným orgánům uvedeným v odstavci 1 potřebný písemný materiál a vyhovět i jiným jeho dožádáním. Nemohou se přitom dovolávat povinnosti zachovávat státní, služební nebo hospodářské tajemství, pokud jde o okolnosti, které souvisí s původním řízením.

§ 13

Na výslech svědka v přezkumném řízení se nevztahuje ustanovení § 99 odst. 1 a 2 trestního řádu o zákazu výslechu, pokud jde o okolnosti, které souvisí s původním řízením. To neplatí pro výslech obhájce.

§ 14

- (1) Zjistí-li soud v přezkumném řízení, že přezkoumávané rozhodnutí je vadné zejména proto, že:
 - a) bylo učiněno na podkladě nesprávných zjištění, zejména že se opíralo o podvržené nebo zfalšované důkazy, nebo vycházelo z uměle zkonstruovaných obvinění,

- b) v řízení došlo k hrubému porušení procesních předpisů, zejména k vynucení doznání násilím nebo jinými způsoby,
- c) skutek, který je předmětem odsuzujícího výroku, byl vyprovokován, organizován nebo řízen bezpečnostními orgány,
- d) skutek byl uznán trestným v rozporu s tehdy platným zákonem,
- e) skutek byl kvalifikován podle přísnějšího ustanovení, než vyplývalo ze zákona,
- f) uložený druh trestu byl ve zřejmém rozporu s jeho zákonným účelem nebo výměra trestu byla ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost,

zruší rozhodnutí zcela nebo v části, v níž je vadné.

(2) Jestliže důvod, z něhož soud rozhodl ve prospěch odsouzeného, prospívá dalšímu spoluodsouzenému, rozhodne soud vždy též i v jeho prospěch.

(3) Zruší-li soud původní rozhodnutí podle odstavce 1, zruší zároveň všechna další rozhodnutí na původní rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž zrušením došlo, pozbyla podkladu.

(4) Nezjistí-li soud důvody k postupu podle odstavce 1, návrh jako nedůvodný zamítne.

§ 15

(1) Po právní moci rozhodnutí podle § 14 odst. 1 soud pokračuje v řízení na podkladě původní obžaloby. Při hlavním líčení se ustanovení § 11 užije obdobně.

(2) Novým rozsudkem nelze odsouzenému uložit přísnější trest, než jaký mu byl uložen původním rozhodnutím.

(3) Došlo-li po zrušení vadného rozhodnutí k zastavení nebo přerušení trestního stíhání, může odsouzený nebo jeho zákonný zástupce do 15 dnů ode dne, kdy mu bylo rozhodnutí oznámeno, požádat, aby se v řízení pokračovalo. Pro další řízení pak platí přiměřeně § 227 trestního řádu.

§ 16

(1) Řízení nebrání smrt odsouzeného. Trestní stíhání nelze po zrušení původního rozhodnutí zastavit proto, že odsouzený zemřel.

(2) Bylo-li rozhodnutí soudu vydané v původním řízení zrušeno, doba od jeho právní moci do právní moci zrušovacího rozhodnutí se do promlčecí doby nezapočítává.

§ 17

(1) Na způsob rozhodování soudu podle tohoto zákona, s výjimkou rozhodování podle oddílu šestého, se užije

ustanovení § 119 odst. 1 trestního řádu.

(2) Proti usnesení soudu o zrušení původního rozhodnutí, o návrhu na zahájení řízení podle tohoto zákona, jakož i usnesení, jímž se nově ve věci rozhoduje, lze podat stížnost, jde-li o usnesení, jímž soud rozhoduje v prvním stupni.

(3) Proti rozsudku, jímž soud rozhoduje ve věci v prvním stupni, lze podat odvolání.

(4) Na řízení o odvolání nebo stížnosti se užijí příslušná ustanovení trestního řádu.

§ 18

Na započítání vazby a trestu v případě, že po zrušení původního rozhodnutí je odsouzenému pravomocně uložen nový trest, se užije ustanovení § 38 trestního zákona.

§ 19

(1) Byl-li návrh na zahájení přezkumného řízení jako zcela nedůvodný pravomocně zamítnut, je ten, kdo návrh podal, povinen státu nahradit náklady řízení, a to paušální částkou stanovenou ve zvláštním předpisu¹).

(2) Povinnost k náhradě podle odstavce 1 nepostihuje prokurátora.

(3) Náklady obhajoby hradí stát:

a) v řízení podle § 3,

b) byl-li návrh shledán aspoň zčásti důvodný,

c) bez ohledu na výsledek řízení, bylo-li řízení zahájeno na návrh prokurátora.

ODDÍL PÁTÝ

Zrušení některých dalších rozhodnutí

§ 20

Jestliže rozhodnutí vyhlášené v původním řízení bylo prohlášeno podle oddílu druhého za zrušené v celém rozsahu, neb takové rozhodnutí bylo v přezkumném řízení zrušeno a odsouzený obžaloby plně zproštěn, zrušují se i rozhodnutí odsuzující jej pro čin spáchaný během výkonu trestu odnětí svobody odpykávaného na podkladě zrušeného rozhodnutí nebo během výkonu vazby, která takovému rozhodnutí předcházela, pokud nejde o čin, který měl za následek smrt, těžkou újmu na zdraví nebo škodu velkého rozsahu.

§ 21

(1) Rozhodnutí podle § 20 učiní na návrh osoby uvedené v § 5 odst. 1 a 2 soud, který v původním řízení rozhodl v prvním stupni.

(2) Rozhodnutí, jímž se návrhu vyhovuje, lze učinit i v neveřejném zasedání. Ustanovení § 2 odst. 2 a § 17 se užije

obdobně.

§ 22

Občan, jehož návrh byl v přezkumném řízení shledán důvodným nebo který je účasten rehabilitace ze zákona, má nárok, aby rozhodnutí nahrazující původní rozsudek bylo vhodným způsobem zveřejněno. O způsobu zveřejnění rozhodne po slyšení dotčeného občana předseda senátu. Náklady spojené se zveřejněním hradí stát.

§ 22a

(1) Soud na návrh osoby uvedené v § 5 odst. 1 a 2 rozhodne, že rehabilitace se vztahuje i na čin v § 2 odst. 1 neuvedený, za který byl uložen úhrnný nebo souhrnný trest ve spojení s činem, na který se rehabilitace podle § 2 odst. 1 vztahuje, nejde-li o skutek uvedený v § 3 odst. 1 písm. b), c) a d) s výjimkou případů krajní nouze nebo nutnosti obrany a

a) tento čin přímo souvisí s činem podléhajícím rehabilitaci, nebo

b) byl spáchán na obranu vlastního života nebo svobody při činnosti podléhající rehabilitaci podle § 2 odst. 1,

za předpokladu, že k odsouzení došlo z důvodu uvedeného v § 1. V tomto případě soud odsuzující rozsudek zruší a trestní stíhání zastaví i ohledně tohoto trestného činu; jinak návrh zamítne. Ustanovení § 5 odst. 3 se použije obdobně.

(2) Pro podání stížnosti nebo námitek proti rozhodnutí podle odstavce 1 se ustanovení § 2 odst. 3 a § 3 odst. 1 a 2 použijí obdobně.

§ 22b

(1) Na návrh osoby uvedené v § 5 odst. 1 nebo prokurátora rozhodne soud o rehabilitaci podle § 22a odst. 1 i v případech, kdy bylo podle § 2 odst. 2 o rehabilitaci pravomocně rozhodnuto. V takovém případě zruší i rozhodnutí o stanovení přiměřeného trestu podle § 2 odst. 2.

(2) Návrh podle odstavce 1 je třeba podat do jednoho roku od účinnosti tohoto zákona; nejpozději však do jednoho roku od právní moci rozhodnutí podle § 2 odst. 2. Souhlasí-li prokurátor s tím, aby bylo použito § 22a odst. 1, rozhodne soud v neveřejném zasedání; jinak rozhoduje ve veřejném zasedání.

ODDÍL ŠESTÝ

Odškodnění

§ 23

(1) Nárok na odškodnění zahrnuje zejména:

- a) náhradu za ztrátu na výdělků za každý měsíc za vazbu a výkon trestu odnětí svobody ve výši 2500 Kčs, pokud poškozený nepožádá, aby mu byla místo této náhrady poskytnuta náhrada za ztrátu na výdělků po dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody podle obecných předpisů,
- b) náhradu škody na zdraví, k níž došlo v souvislosti s vazbou nebo výkonem trestu odnětí svobody, pokud tato náhrada nepřísluší podle jiných předpisů,
- c) náhradu nákladů trestního řízení ve výši 200 Kčs, výkonu vazby ve výši 600 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody ve výši 150 Kčs za každý měsíc výkonu trestu, pokud poškozený nepožádá, aby mu byla místo těchto náhrad poskytnuta náhrada skutečně zaplacených nákladů,
- d) náhradu zaplacených nákladů obhajoby v původním trestním řízení,
- e) náhradu zaplaceného peněžitého trestu nebo úhrnu provedených srážek z odměny za práci při výkonu trestu nápravného opatření.

(2) Zvláštní zákon upraví podmínky uplatňování nároků vyplývajících ze zrušených výroků o trestu propadnutí majetku, propadnutí věci nebo zabránění věci, jakož i způsob náhrady a rozsah těchto nároků.

(3) Odškodnění v plném rozsahu se poskytuje jen tehdy, bylo-li odsuzující soudní rozhodnutí zcela zrušeno podle oddílu druhého nebo pátého anebo takové rozhodnutí bylo zcela zrušeno podle oddílu třetího a poškozený zproštěn obžaloby. Dojde-li jen k částečné změně odsuzujícího soudního rozhodnutí, poskytne se odškodnění jen se zřetelem k rozdílu mezi tresty vykonanými na základě původního rozsudku a stanovenými přiměřenými tresty nebo tresty nově uloženými.

(4) Pro způsob a rozsah náhrady za ztrátu na výdělků a náhrady škody na zdraví platí ustanovení občanského zákoníku;

- a) průměrným výdělkem před poškozením se rozumí průměrný výdělek v době před zahájením trestního stíhání,
- b) náhrada za ztrátu na výdělků po dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody nesmí přesáhnout částku 30 000 Kčs za 1 rok.

(5) Náhrada nepřesahující 30 000 Kčs se vyplácí v hotovosti. U náhrad přesahujících tuto částku se vyplácí 20 % přiznané náhrady, nejméně však 30 000 Kčs v hotovosti; zbytek v úročitelných státních dluhopisech splatných nejpozději do pěti let.

(6) Vláda České a Slovenské Federativní Republiky stanoví nařízením

- a) podmínky a způsob určování výše náhrady za ztrátu na výdělků vzhledem ke změnám, které nastaly ve vývoji mzdové úrovně,
- b) podrobnosti k provedení ustanovení odstavce 5, zejména rozsah emisí státních dluhopisů, podmínky jejich vydávání a splácení a míru úročení.

§ 24

(1) Při uplatňování nároků podle § 23, 26 a 27 se postupuje podle zákona č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem.

(2) Nárok je třeba uplatnit u soudu ve lhůtě tří roků od právní moci zprošťujícího rozhodnutí nebo rozhodnutí odsuzujícího k mírnějšímu trestu a nebo rozhodnutí, kterým bylo trestní stíhání zastaveno; jinak nárok zaniká. Po dobu předchozího projednávání nároku podle § 9 zákona č. 58/1969 Sb., nejdéle však po dobu šesti měsíců, tato lhůta pro uplatnění nároku neběží.

§ 25

(1) Pro účely důchodového zabezpečení se doba vazby a výkonu trestu odnětí svobody poškozeného, který byl podle tohoto zákona zcela zproštěn obžaloby, posuzuje jako doba pokračování v zaměstnání (pracovní činnosti), jež poškozený konal před vzetím do vazby (nástupu trestu), podle předpisů o sociálním zabezpečení. Stejně se posuzuje část doby výkonu trestu, po kterou byl trest vykonán neoprávněně, jestliže se podle tohoto zákona zruší odsuzující rozsudek jen zčásti.

(2) Jestliže poškozený v době nezákonného výkonu trestu vykonával práce, které by odůvodňovaly zařazení v zaměstnání do I. (II.) pracovní kategorie, posuzuje se výkon těchto prací jako výkon zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie.

(3) Ustanovení odstavce 1 se užije obdobně pro zápočet doby, po kterou poškozený v důsledku výkonu trestu nemohl po svém propuštění vykonávat zaměstnání (pracovní činnost); při výpočtu průměrného měsíčního výdělku (pracovní odměny) se nehledí k této době, a pokud je to pro poškozeného výhodnější, ani k době, po kterou nemohl vykonávat své dřívější zaměstnání (pracovní činnost).

(4) Pro výplatu dávky nesprávně vyměřené následkem vazby nebo výkonu trestu se nepoužije ustanovení § 95 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o tříleté době, v níž lze zvýšit nebo přiznat dávku.

(5) Doba vazby, výkonu trestu nebo doba, po kterou poškozený v důsledku výkonu trestu nemohl po svém propuštění vykonávat zaměstnání (pracovní činnost), se pro vznik a výši nároků náležejících z pracovního poměru a nemocenského pojištění započte jako doba trvání pracovního poměru.

(6) Ustanovení předchozích odstavců se užije i v případě, že rozhodnutí vyhlášené v původním řízení bylo v celém rozsahu zrušeno podle oddílu druhého nebo pátého.

(7) Poškozený může žádat, aby mu byly místo nároků vyplývajících z ustanovení předchozích odstavců poskytnuty měsíční příplatky k důchodu v částce:

a) 20 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody, ve kterém poškozený konal práce za zvlášť obtížných pracovních podmínek, které by odůvodňovaly jejich posuzování jako zaměstnání I. nebo II. pracovní kategorie,

b) 15 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody v ostatních případech.

Příplatek k důchodu se poskytuje ode dne 1. 7. 1990, byl-li poškozený k tomuto dni poživitelem důchodu. Stane-li

se poškozený poživitelem důchodu po tomto dni, poskytuje se příplatek k důchodu od přiznání důchodu. Příplatek k důchodu se vyplácí jen do výše, která spolu s důchodem nepřevyšuje nejvyšší výměru starobního důchodu stanovenou zvláštním předpisem.²⁾

(8) Ustanovení odstavců 1, 2, 3, 6 a 7 se použijí obdobně pro úpravu výše důchodů, z které byly vyměřeny vdovský a sirotčí důchod, a pro poskytování příplatků k těmto důchodům. Výše příplatku k vdovskému důchodu činí 60 %, k sirotčímu důchodu, jde-li o oboustranně osiřelé dítě 50 % a jde-li o jednostranně osiřelé dítě 30 % z částek stanovených v odstavci 7.

(9) Výše důchodu podle odstavce 8 se upraví s účinností ode dne 1. 7. 1990 těm pozůstalým, kteří k tomuto dni byli poživateli vdovského nebo sirotčího důchodu. Stane-li se pozůstalý poživitelem vdovského nebo sirotčího důchodu po tomto dni, upraví se výše důchodu až od jeho přiznání. Obdobně se postupuje i při poskytování příplatků k důchodu podle odstavce 8.

§ 26

Právo žádat odškodnění přechází na dědice poškozeného, pokud jsou jimi děti, manžel, rodiče, a není-li jich, sourozenci, s výjimkou nároků, které podle občanského zákoníku zanikají smrtí poškozeného.

§ 27

Došlo-li k rehabilitaci poškozeného, na němž byl vykonán trest smrti nebo který zemřel ve vazbě, výkonu trestu odnětí svobody nebo při jiném nezákonném zbavení osobní svobody v souvislosti s činy uvedenými v § 1, náleží oprávněným osobám vedle nároků, které na ně přešly podle § 26, jednorázové odškodnění ve výši 100 000 Kčs. Nárok na výplatu této částky má osoba, již zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu. Vznikne-li tento nárok více osobám, rozdělí se uvedená částka mezi ně rovným dílem.

§ 28

Soudní řízení o odškodnění podle tohoto zákona jsou osvobozena od soudních poplatků.

ODDÍL SEDMÝ

Promlčení trestního stíhání

§ 29

Vyjde-li v průběhu řízení podle tohoto zákona najevo, že jednání osob, které přivodily nezákonnosti napravené tímto zákonem nebo k nim přispěly, zakládá podezření z trestného činu, jehož trestnost v den nabytí účinnosti tohoto zákona nezanikla promlčením, promlčecí doba takového činu neskončí před 1. lednem 1995.

ODDÍL OSMÝ

Ustanovení přechodná a závěrečná

§ 30

(1) Návrhy na obnovu řízení a stížnosti pro porušení zákona podané ve věcech uvedených v § 4, o nichž nebylo do nabytí účinnosti tohoto zákona rozhodnuto, se postoupí k přezkumnému řízení soudu příslušnému podle oddílu čtvrtého tohoto zákona. Totéž platí o nevyřízených podnětech ke stížnosti pro porušení zákona, pokud vyšly od osob oprávněných podle § 5 navrhopvat zahájení přezkumného řízení. Návrh na obnovu řízení nebo stížnost pro porušení zákona podané ve věcech uvedených v § 2 odst. 2, o nichž nebylo do účinnosti tohoto zákona rozhodnuto, se považují za návrh podaný podle § 22a.

(2) I v jiných věcech, než jsou uvedeny v tomto zákoně, je generální prokurátor povinen podat stížnost pro porušení zákona, jestliže přezkoumáním zjistí, že k porušení zákona došlo z důvodů uvedených v § 1. Tomuto postupu nebrání skutečnost, že Nejvyšší soud věc rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona.

(3) Pro odškodnění se použije obdobně ustanovení oddílu šestého tohoto zákona.

§ 31

Přezkumnému řízení ve věcech uvedených v § 4 nebrání skutečnost, že nejvyšší soud už věc rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona.

§ 32

Postupu podle oddílu druhého nebo podání návrhu na zahájení přezkumného řízení podle tohoto zákona nebrání skutečnost, že o obdobném návrhu již soud v téže věci rozhodoval podle zákona č. 82/1968 Sb.

§ 33

(1) Bylo-li trestní stíhání pro některý z činů uvedených v § 2 a 4 zastaveno nebo přerušeno, mohou osoby uvedené v § 5 odst. 1 požádat, aby v trestním stíhání bylo pokračováno. Žádost lze podat do dvou let od účinnosti tohoto zákona.

(2) Ustanovení tohoto zákona se užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody nebo majetku v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a 4 v období od 25. 2. 1948 do 1. 1. 1990, i když nebylo zahájeno trestní stíhání, pokud nedošlo k plnému odškodnění podle dříve platných předpisů. Ustanovení § 27 se užije obdobně.

(3) Pokud z povahy věci nevyplývá něco jiného, rozumí se odsouzeným též obviněný a obžalovaný. V řízení podle oddílu šestého se odsouzený označuje jako poškozený.

(4) Pokud tento zákon nemá zvláštních ustanovení, použijí se v řízení podle oddílu druhého až pátého ustanovení trestního řádu.

§ 34

Ustanovení oddílu šestého tohoto zákona se přiměřeně použije též v případech, kdy ve věcech, na které se vztahuje oddíl druhý, třetí a pátý tohoto zákona, byl rozsudek zcela nebo zčásti zrušen do dne účinnosti tohoto zákona na základě mimořádného opravného prostředku podaného podle trestního řádu nebo podle zákona č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 70/1970 Sb. Nárok na odškodnění je třeba uplatnit do 1. března 1993, jinak zaniká.

§ 35

Zrušuje se zákon č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 70/1970 Sb.

§ 36

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 1990.

Havel v. r.

Dubček v. r.

Čalfa v. r.

¹⁾ Vyhláška ministerstva spravedlnosti ČSR č. 66/1980 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů trestního řízení.

Vyhláška ministerstva spravedlnosti SSR č. 70/1980 Sb., kterou se stanoví paušální částka nákladů trestního řízení.

²⁾ § 24 odst. 4 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.